

Yliopiston ei tule lähteä luomaan lukioille piilo-opetussuunnitelmaa – ylioppilaskunnan lausunto ehdotuksesta ylioppilastutkinnon pisteytysmalliksi

Ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta kommentoida todistuspisteytystyökalua. Todistuspisteytyksen taustalla oleva pyrkimys tehdä ymmärrettävämpi, läpinäkyvämpi ja yhdessä ja alakohtaisesti sovittu malli on kannatettava. Ehdotus ei kuitenkaan kaikilta osin pysty vastaamaan näihin tavoitteisiin ja sisältää muunlaisia ongelmia.

Ministeriön opiskelijavalintauudistus on yliopistoille erittäin haastava kokonaisuus. Ministeriön poliittinen johto haluaa selkeästi sekä puuttua yliopiston autonomian piirissä oleviin asioihin että siirtää välillisesti vastuutaan toisen asteen opetussisällöistä yliopistoille, esimerkiksi pisteytystyökalun kautta. Yliopiston tulisi pidättäytyä ratkaisuihin, joissa puututaan merkittävästi toisen asteen sisältöihin, varsinkin jos toisen asteen toimijat itse kokevat olleensa käsittelyn ulkopuolella.

Lausunnonantajilta pyydettiin tarkempia kommentteja kahdesta teemasta. Ylioppilaskunnan keskeisimmät kommentit ovat sen mukaan eriteltyinä alla. Lausunnon lopuksi on kommentteja avattu laajemmin.

”Palveleeko pisteytystyökalu tiedekunnan/hakukohteiden opiskelijavalintaa? Jos ei, niin kuinka työkalua pitäisi kehittää, jotta se toimisi paremmin?”

Pisteytystyökalun arvolatausta häivyttävä:

1. Mallin tulisi mahdollistaa useampi painotettu aine (soveltuvuus monille aloille)
  2. Matematiikan painoarvoa mallissa tulisi keventää – pisteytystyökalun tulee palvella korkeakoulujen opiskelijavalintaa, ei ministeriön piilo-opetussuunnitelmaa
  3. Tapa, jolla mallin erottelevuus on luotu, tulee ottaa uudelleen käsittelyyn
- Pisteytystyökalun tulisi huomioida kaikki ylioppilastutkinnon arvosanat
  - Koska todistusvalintamalli vaatii kaksipuolista valintaprosessia, ei alkuperäisen tavoitteen ja perusteluiden mukaisia säästöjä yliopistolle saavuteta
  - Ylioppilaskunta on huolestunut mallin vaikutuksesta toisen asteen kaksoistutkinnon houkuttelevuudelle.
  - Valintaperusteista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa viestiminen korostuu

”Muut mahdolliset kommentit”

- Päätösvalta opiskelijavalinnan perusteista tulee säilyä jatkossakin aidosti tiedekunnissa – yliopiston autonomiaa ei tule tältä osin heikentää
- Lukion yleissivistävää roolia ei saa heikentää pisteytysmallilla – ”oikeiden” valintojen korostuminen pisteytysmallissa on ristiriidassa valinnanvapautta korostavan lukio-opetussuunnitelman kanssa
- Todistusvalinnan ja pisteytystyökalun yhdistelmä uhkaa lisätä perhetaustan ja sukupuolen vaikutusta nuorten koulutukseen ohjautumisessa
- Korkeakouluihin uhkaa tulla entistä kuormittuneempia ja stressaantuneita opiskelijoita paineiden kasvaessa toisella asteella

Laajemat kommentit

Useamman painotetun aineen mahdollistaminen lisääisi oppialojen mahdollisuuksia räättälöidä omalle alalleen mielekkäitä pisteytyskokonaisuuksia. Samalla se vähentäisi pisteytysmallin lukion oppiaineita toisiinsa arvottavaa puolta.

Lukion oppiaineita toisiinsa arvottavaa vaikutusta voi vähentää myös keventämällä matematiikan asemaa mallissa. Yliopistojen, tai oikeastaan ministeriönkään, ei tule ottaa kantaa lukion oppiainejakoon ohi lukion opetussuunnitelmatyön. Mikäli pitkään matematiikkaan halutaan kannustaa tai pakottaa, tulisi se tehdä osana opetussuunnitelmaa.

Erottelevuus toimii nykyisessä ehdotuksessa pakkopaitana, joka määrittelee muita tehtyjä valintoja ja arvottaa erityisesti kurssimäärävertailun takia oppiaineita tavalla, joka ei palvele korkeakoulualoja. Erottelevuutta tulisikin tarkastella vielä uudestaan ja käydä läpi muita mahdollisia laskutapoja, esimerkiksi ylioppilaskokeiden pisteiden pohjalta tehtyjä järjestyslukuja.

Kaikki ylioppilastodistusarvosanat on hyvä huomioida mallissa vähintään nimellisesti. Tuntuu vastuuttomalta ankeuttamiselta luoda malli, joka luo negatiivisen kannusteen kirjoittaa monia aineita.

Todistusvalinta luo kaksiportaisen valintaprosessin, joka tuskin vähentää valintaan liittyvää työtä yliopistolla. Kaksiportainen järjestelmä on myös suurimmalle osalle hakijoista heikennys, kun tulosten saaminen lykkääntyy ja esimerkiksi pääsykokeen kautta valitut joutuvat asunnonhankinnassa eriarvoiseen asemaan kuin todistuksella valitut.

Ylioppilaskunta on huolissaan ammatillisen toisen asteen asemasta opiskelijavalintauudistuksessa. Yksi pelko on kaksoistutkinnon houkuttelevuuteen laskeminen yhteispistekiintiön poistumisen ja pisteytysmallin käyttöönoton myötä.

Hakijoiden tietämys opiskelijavalinnan perusteista korostuu todistusvalinta painotuksen takia. Pisteytysmalli ei ole erityisen yksinkertainen ja sen tiedottamisen osalta aikataulu on jo nyt aavistuksen myöhässä. Varhaisen tiedottamisen tärkeyden lisäksi se perustelisi maltillisuutta pisteytystyökalun ohjaavuuden osalta (vähemmän arvottavat pisteytykset).

Opiskelijavalintauudistus ja todistus pisteytystyökalu sen osana puuttuvat yliopiston ja sen tiedekuntien autonomiaan. Valintaperusteiden on oltava jatkossakin aidosti tiedekuntien päätettävissä. Samalla kuitenkin alakohtaisen yhteistyön lisääminen on toivottava suunta.

Ylioppilaskunta on huolissaan korkeakoulujen tarpeisiin luodun työkalun vaikutuksesta lukion yleissivistävyyteen. Malli nykymuodossaan väkisin vähintään välillisesti arvottaa aineita ja ohjaa valitsemaan ”oikein”. Tämä on ristiriidassa lukion aiempaa enemmän valinnanvapautta korostavan opetussuunnitelman kanssa ja on alun perinkin asia, joka tulisi ratkaista toisen asteen opetussuunnitelmatyössä.

Malli ja todistusvalinnan lisääminen ovat pakottamassa nuoria tekemään yhä aikaisemmin valintoja tulevaisuutensa osalta. Tämä tutkitusti lisää vanhempien taustojen vaikutusta koulutusratkaisuihin ja saattaa nykytilanteessa lisätä jo valmiiksi ongelmallista eroa sukupuolten koulumenestyksessä ja koulutukseen hakeutumisessa.

Viimeisenä ylioppilaskunta haluaa kiinnittää huomiota nuorten hyvinvointiin. Valintapäätösten aikaistuminen ja ylioppilastodistuksen painoarvon kasvaminen tuskin vähentävät lukiolaisten kuormitusta. Tämä voi johtaa siihen, että uudet korkeakouluopiskelijat voivat entistä huonommin.

Turussa 25.1.2018

Inari Harjuniemi

hallituksen puheenjohtaja

Turun yliopiston ylioppilaskunta

Rauli Elenius

päsihteeri

Turun yliopiston ylioppilaskunta